

وزارت معارف

معیهیت انکشاف نصاب تعلیمی، تربیه

معلم و مرکز ساینس

ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی

و تألیف کتب درسی

کتاب خط

صفت اول

سال چاپ: ۱۳۹۰ هـ. ش.

ب های درسی متعلق به وزارت معارف بوده
ید و فروش آن در بازار جداً ممنوع است.
تخلفان بر خورد قانونی صورت می گیرد.

وزارت معارف

معینیت انکشاف نصاب تعلیمی، تربیه
معلم و مرکز ساینس
ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی
و تألیف کتب درسی

حسن خط

صنف اول

سال چاپ: ۱۳۹۰ هـ. ش.

الف

کمیته های تألیف، تحقیق و تدقیق کتاب

مؤلفان:

- عبدالرب نسیمی عضو دیپارتمنت آرت و هنر ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.
- عزیزالله حسن زاده عضو دیپارتمنت آرت و هنر ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.
- عبدالجلیل آخند زاده عضو دیپارتمنت آرت و هنر ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.

مطالعه و تأیید:

شورای ملی

اعضای کمیسیونهای امور دینی، معارف و تحصیلات عالی ولسی جرگه و مشرانو جرگه.

تحقیق و تدقیق:

پوهنتون کابل

- نجیب الله عزیززی معاون پوهنځی هنر های پوهنتون کابل.

اکادمی علوم

- معاون سرمحقق شریف الله عضو علمی اکادمی علوم.
- سرمحقق عبدالواجد واجد عضو علمی اکادمی علوم.

وزارت معارف

- سید انور (میچنخیل) عضو دیپارتمنت آرت و هنر ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.
- محمد غالب (الله یار) عضو دیپارتمنت آرت و هنر ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.
- نفیسه (پوپل زی) عضو دیپارتمنت آرت و هنر ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.
- حفیظ الله (منیر) عضو دیپارتمنت آرت و هنر ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.
- احمد شفیق برنایار استاد لیسسه مسلکی هنرها.
- بلقیس احمدی استاد لیسسه مسلکی هنرها.
- فرحتیار استاد لیسسه مسلکی هنرها.

کمیته بررسی محتوا، مسایل دینی، سیاسی و فرهنگی:

- دوکتور محمد یوسف نیازی مشاور وزارت معارف در بخش تعلیمات اسلامی.
- داکتر عطاء الله واحدیار مشاور ارشد وزارت معارف و رئیس نشرات.

کمیته نظارت

- دکتور اسد الله محقق معین انکشاف نصاب تعلیمی، تربیه معلم و مرکز ساینس
- دکتور شیر علی ظریفی مسؤول پروژه انکشاف نصاب تعلیمی
- معاون سرمؤلف عبدالظاهر گلستانی رئیس عمومی انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی

کمپوز: حمیدالله غفاری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دا وطن افغانستان دی   دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د توري   هر بچی یې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی   د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو   د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجر دي   پامپریان، نورستانیان
براهوي دي، قزلباش دي   هم ایماق، هم پشه یان
دا هیواد به تل ځلیري   لکه لمر پر شنه آسمان
په سینه کې د آسیا به   لکه زره وي جاویدان
نوم د حق مودی رهبر   وایو الله اکبر وایو الله اکبر

بسم الله الرحمن الرحيم

پیام وزیر معارف معلمان و شاگردان عزیز،

تعلیم و تربیه اساس انکشاف و توسعه هر کشور را تشکیل می‌دهد. نصاب تعلیمی یکی از عناصر مهم تعلیم و تربیه می‌باشد که مطابق انکشافات علمی معاصر و نیازمندی‌های جامعه وضع می‌گردد، واضح است که انکشافات علمی و نیازمندی‌های جامعه همواره در حال تطوّر می‌باشد؛ بناءً لازم است نصاب تعلیمی نیز به صورت علمی و دقیق انکشاف نماید. البته نباید نصاب تعلیمی تابع تغییرات سیاسی، نظریات و تمایلات اشخاص گردد.

کتابی که امروز در دسترس شما قرار دارد بنا بر همین مشخصات تهیه و ترتیب گردیده است، موضوعات علمی مفید در آن اضافه شده، فعال نگه داشتن شاگردان در عملیه تدریس جزء پلان تدریس گردیده است.

امیدوارم تدریس این کتاب، با استفاده از روش‌های آموزش فعال مطابق رهنمودها و پلان تعلیمی تعیین شده صورت گیرد، و اولیای شاگردان نیز در تعلیم و تربیه با کیفیت دختران و پسران خود همکاری متداوم نمایند، تا اهداف و آرزوهای نظام معارف برآورده گردیده، نتایج و دست آوردهای خوبی برای شاگردان و کشور ما داشته باشد.

باور دارم که معلمان گرانقدر ما در تطبیق مؤثر نصاب تعلیمی مسؤولیت خود را صادقانه ادا می‌نمایند. وزارت معارف همواره تلاش می‌نماید تا نصاب تعلیمی معارف مطابق اساسات دین مبین اسلام، حس وطن دوستی و معیارهای علمی با در نظر داشت نیازمندی‌های مبرم جامعه ما انکشاف نماید. در این عرصه از تمام شخصیت‌های علمی و دانشمندان تعلیم و تربیه کشور و اولیای محترم شاگردان تمنا دارم، تا با ارائه نظریات و پیشنهادات سالم و مفید خویش، مؤلفان ما را در بهبود بیشتر تألیف کتب درسی یاری نمایند.

از همه دانشمندانی که در تهیه و ترتیب این کتاب سهم گرفته اند، و از مؤسسات محترم ملی و بین المللی و سایر کشورهای دوست که در تهیه و تدوین نصاب تعلیمی جدید و طبع و توزیع کتب درسی همکاری نموده اند، صمیمانه اظهار امتنان و قدردانی می‌نمایم.

و من الله التوفیق

فاروق وردگ

وزیر معارف جمهوری اسلامی افغانستان

فهرست مندرجات کتاب صنف اول حسن خط

شماره	عنوان	صفحه
۱-	دروس مقدماتی شامل ابزار خطاطی	۱.....
۲-	آشنایی با قسمت های مختلف قلم نی	۲.....
۳-	آشنایی با خط کرسی	۳.....
۴-	حرکات آزاد	۴.....
۵-	نقطه گذاری	۵.....
۶-	حرف ((الف)) و مد	۶.....
۷-	حرف ((ب))	۷.....
۸-	حرف ((ت))	۸.....
۹-	حرف ((ج))	۹.....
۱۰-	حرف ((د))	۱۰.....
۱۱-	حرف ((ر))	۱۱.....
۱۲-	حرف ((س))	۱۲.....
۱۳-	حرف ((س)) کشش دار	۱۳.....
۱۴-	حرف ((ص))	۱۴.....
۱۵-	حرف ((ط))	۱۵.....
۱۶-	حرف ((ع))	۱۶.....
۱۷-	حرف ((ف))	۱۷.....
۱۸-	حرف ((ق))	۱۸.....
۱۹-	حرف ((ک))	۱۹.....
۲۰-	حرف ((ل))	۲۰.....
۲۱-	حرف ((م))	۲۱.....
۲۲-	حرف ((ن))	۲۲.....
۲۳-	حرف ((و))	۲۳.....
۲۴-	حرف ((ه))	۲۴.....
۲۵-	حرف ((لا))، ((ء))	۲۵.....
۲۶-	حرف ((ی))	۲۶.....
۲۷-	حرف ((ی)) سرچپه	۲۷.....

سوره مائده
فطركم بهمه

هدف: شناخت شاگردان از وسایل خطاطی و طرق استفاده از آن.

قبلاً با این وسایل آشنایی داشته اید؟

قلم نی

قطزن

لقه (جری ابریشم یا سند)

قلم تراش (چاقو)

فعالیتها: شاگردان قلم نی خوب و مناسب تهیه کنند.

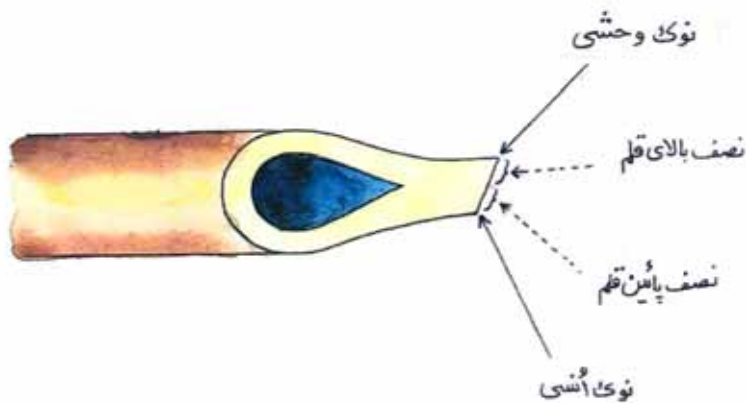
استاد محترم!

در مورد هر یک اشکال فوق و خصوصیات کاربرد آن برای شاگردان توضیح دهید و با طرق استفاده درست از آنها، ایشان را آشنا سازید.
قبلاً با این وسایل آشنایی داشته اید؟

قسمتی

هدف: شناخت شاگردان از قسمت های مختلف قسمتی

هدف از سرکردن قسمتی چیست؟

فعالیتها: در مورد خصوصیات قسمتی از استاد و والدین خود سوال کنید.

استاد محترم! قلم نی شاگردان را سر کنید.

شکل قلم نی را بالای تخته ترسیم نموده و قسمت های مختلف آنرا به شاگردان توضیح دهید.

خط کرسی:

خط افقی و مستقیمی است که بخاطر جابجایی حروف و کلمات بطور خفیف توسط قلم پنسل بروی کاغذ کشیده شده و آنگاه حروف روی آن بطور دقیق نشان داده شده است تا مطابق آن برای شاگردان رهنمایی صورت بگیرد.

درس اول

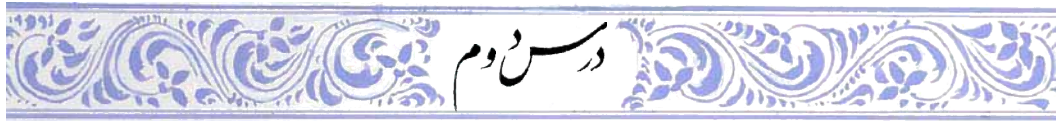

(باز)

استاد محترم!

برای شاگردان بفهمانید که این حرکات ابتدایی با قلم نی برای عادی شدن دست شاگردان به گونه آزاد، از راست به چپ و برعکس آن کار میشود.

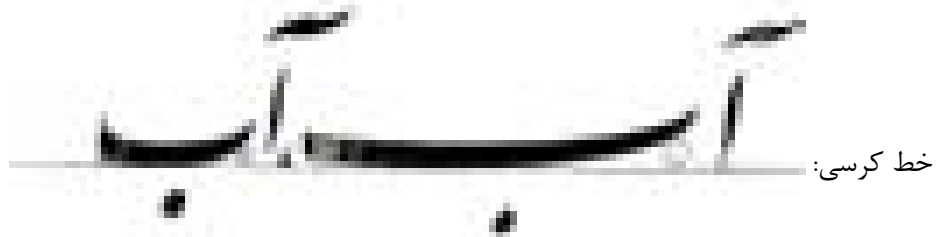

استاد محترم!

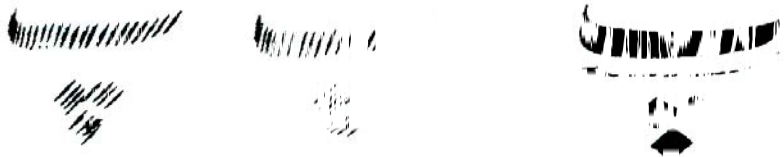
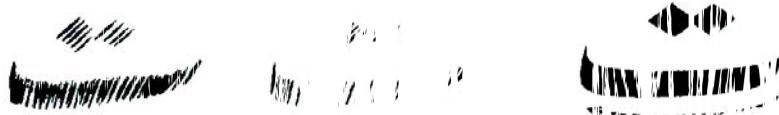
به شاگردان نشان بدهید که نقطه گذاشتن طوری است که ابتدا نوک قلم را روی کاغذ میگذاریم و آنرا از چپ به راست کش میکنیم تا مربع متساوی الاضلاع حاصل شود. در گذاشتن دو نقطه، ابتدا نقطه اولی را طرف چپ نهاده و نقطه دومی را در کنار راست آن مینویسیم. در سه نقطه‌یی ابتدا دو نقطه را و بعداً یک نقطه را بالا و یا پایین میگذاریم.

استاد محترم! نوشتن الف را با مد چندین بار بالای شاگردان تمرین نمایید.

استاد محترم! نوشتن حرف های (الف) و (ب) را بر روی خط کرسی شاگردان تمرین نمایند و شما طریقه درست نوشتن حروف هر درس را در کتابچه های شاگردان در عمل نشان دهید. آب آب

استاد محترم! به شاگردان توصیه شود که بدنه اصلی حرف (ب، پ، ت، ث) به یک شکل نوشته میشود.

تمرین خانه:

ج

ج ج ج ج

ج ج

استاد محترم! به شاگردان بفهمانید که سر جیم را با نوک طرف راست قلم (نوک وحشی قلم) نوشته و بعداً کاسه آنرا مینویسیم.

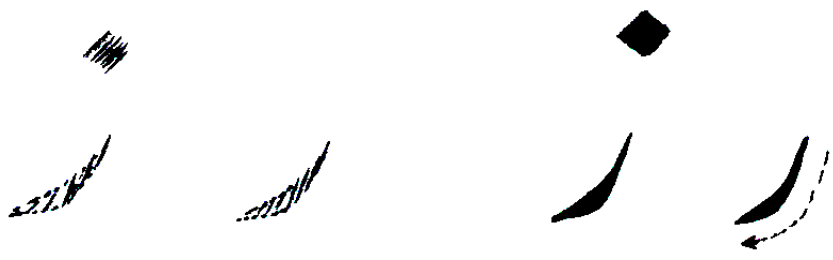
تمرین خانه: ج

درس نهم

استاد محترم! به شاگردان بفهمانید که بدنه اصلی حرف های (د) و (ذ) به عین شکل نوشته می شود.

تمرین خانه : (۱)

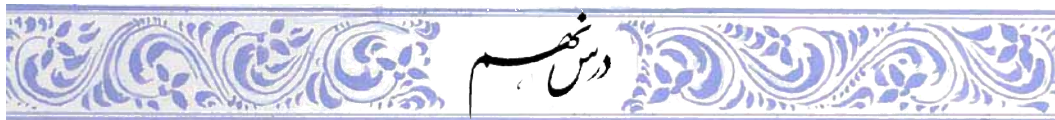
ا ب ب ج د س ر س

استاد محترم! به شاگردان بفهمانید که بدنه اصلی حروف (ر) و (ز) عین شکل نوشته می شود.

شاگردان حروف (ا ب ب ج د ر) را با قلبهای باریک چند بار شق نمایند .

تمرین خانه : (ر)

س

س س س

ابجد در س

استاد محترم! حرف (س) را بالای تخته صنف برای شاگردان بنویسید.
تمرین خانه : (س)

س

س س

ابب ج در س س

شاگردان حروف بالا را چندین بار بروی خط کرسی شق نمایند.

تمرین در خانه: (س) کش دار.

ص

ص ص ص

ابجد درس ص

استاد محترم! طریقه درست نوشتن (ص) را بالای تخته صنف برای شاگردان کار کنید.
شاگردان: حرف (ص) را با قلم نی و حروف (الف) تا (ص) را با قلم های خودکار یا پنسل
تمرین کنید.

ط

ط ط ط ط ط

ص ط ع ف ق ك ك ل م ن

استاد محترم! شاگردان بعد از فراگیری حرف ط، حروف الف، ط، را با قلم های خودکار یا پنسل مشق نمایند.

ع

ع ع ع ع

ابج درس ص ط ع ف

استاد محترم! به شاگردان بفهمانید تا حرف (ع) را تمرین نموده و موقعیت حروف را روی خط کرسی متوجه شوند.

ف

ف ف

ف

ف کشش دار (بازوه نقطه بی)

استاد محترم! حرف (ف) کشدار را بالای تخته صنف برای شاگردان کار نمایید.
شاگردان حروف (الف) تا (ف) را در کتابچه مشق خود با قلم خود کار به روی خط کرسی
مشق نمایند.

تمرین خانه: (ف)

ق ق ق ق ق

ابجد رس س ص ط ع و ف ق

استاد محترم! حروف (الف) تا (ق) را با قلمهای عادی به روی خط کرسی کار نمایند.

ک

ک ک ک ک

ک ک

استاد محترم! بالای شاگردان هر سه شکل (ک) را تمرین کنید تا اندازه های آنها دقیق شوند.

تمرین خانه : (ک)

استاد محترم! حرف (ل) را در کتابچه مشق شاگردان با قلم نی بنویسید.
تمرین خانه: حروف (الف) تا (ل) را با قلمهای عادی کار نمایند.

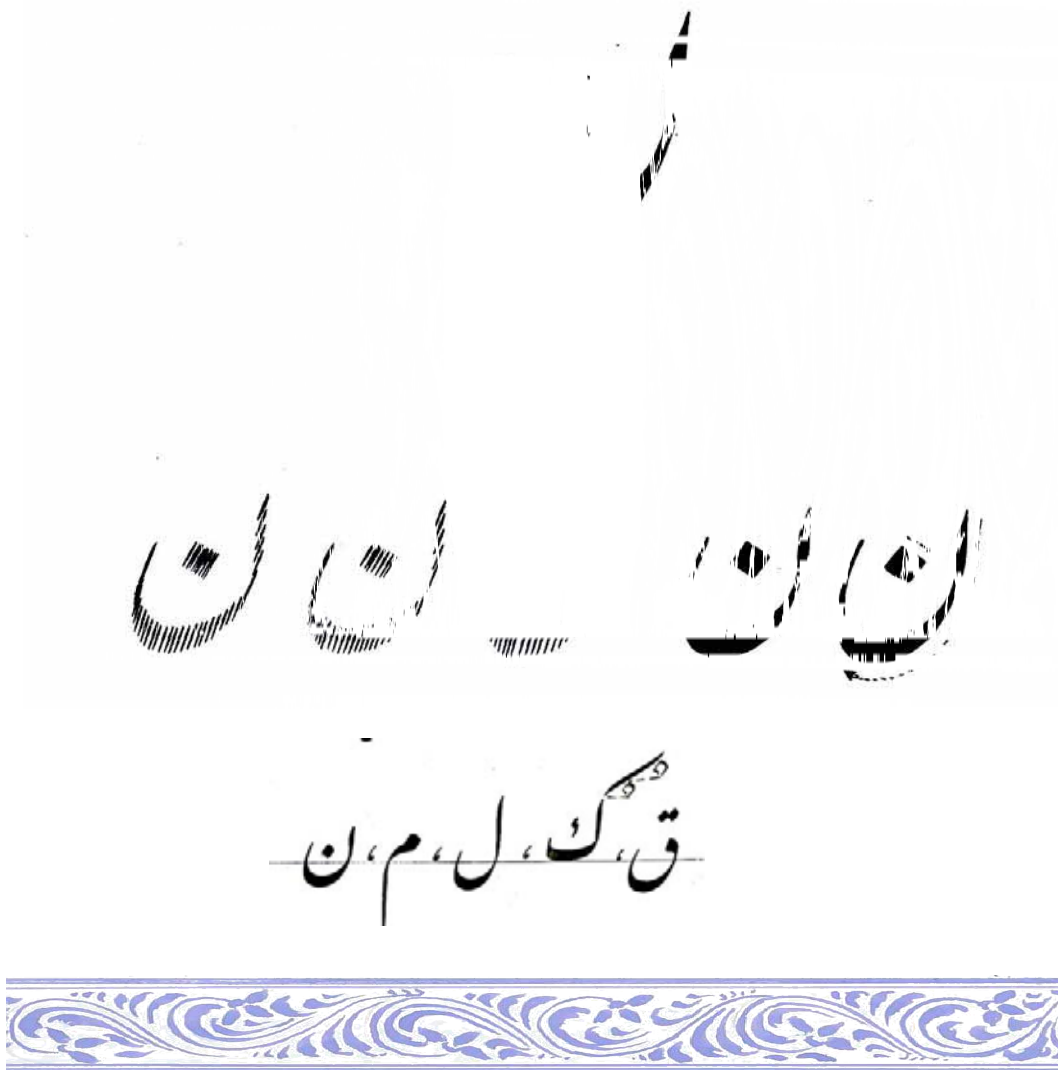
ا

ا ا ا ا ا ا

ا ب ج د ر س ص ط ع ف ق ک ل م

اتاد محترم حرکت قلم را در نوشتن حرف ا، برای شاگردان تفهیم نماید.

استاد محترم به شاگردان تفهیم نماید که کاسه های حروف به یک اندازه نوشته شده و در یک ردیف پایینتر از خط کرسی واقع میشوند.

و

و و و و و و

و

ه

ه ه ه ه ه

به

ه ه ه ه ه به

استاد محترم طرز نوشتن حرف (ه) را در اول، وسط و آخر کلمات به شاگردان بفهماند.

تعلیق تحریری :

ا ب ج د ر س ص ط ع ف ق ک ک
ل م ن و ه ه ه ه ل ای

شاگردان حروف الفبا را بر روی خط کرسی با قلم های عادی کار نموده، به موقعیت حروف روی خط کرسی دقیق شوند.

کی

کی کی کی کی

جس سے عقل ن کی

شاگردانِ حرف کار دار را چندین باره روی خط کرسی شق نمایند .

ک

ک

ج س ص ع ل ن ی ک

ک

شاگردان حروف کاره دار را همراه با حرف ی، چه چندین بار شش نمائید .

تمرین در خانه: ک

حروف الفبا

آ ا ب پ ت ث ج چ ح

خ د ذ ر ز ش س ش ص ض

ط ظ ع غ ف ق ک گ

ل م ن و ه ه لاء می

ے

جدول حروف خط نستعلیق

حروف مفرد	حروف اول	حروف وسط	حروف آخر
ا			ا
ب	ب ب ب	ب ب ب	ب
ج	ج ج ج	ج ج ج	ج
د			د
ر			ر
س	س س س	س س س	س
ص	ص ص ص	ص ص ص	ص
ط		ط ط ط	ط
ع	ع ع ع	ع ع ع	ع
ف	ف ف ف	ف ف ف	ف
ق	ق ق ق	ق ق ق	ق
ک	ک ک ک	ک ک ک	ک
ل	ل ل ل	ل ل ل	ل
م	م م م	م م م	م
ن	ن ن ن	ن ن ن	ن
و			و
ھ	ھ ھ ھ	ھ ھ ھ	ھ
ی	ی ی ی	ی ی ی	ی

جدول حروف خط نسخ

حروف آخر	حروف وسط	حروف اول	حروف نبرد
ا			ا
ب	ب ب ب ب	ب ب ب	ب
ج	ج ج ج ج	ج ج ج	ج
د			د
ر			ر
س س س	س س س	س س س	س س س
ص ص ص	ص ص ص	ص ص ص	ص ص ص
ط	ط ط ط	ط ط ط	ط
ع	ع ع ع	ع ع ع	ع
ف	ف ف ف	ف ف ف	ف
ق ق ق	ق ق ق	ق ق ق	ق ق ق
ك ك ك	ك ك ك	ك ك ك	ك
ل	ل ل ل	ل ل ل	ل
م	م م م	م م م	م
ن ن ن	ن ن ن	ن ن ن	ن ن ن
و			و
ه ه ه	ه ه ه	ه ه ه	ه
ی ی ی	ی ی ی	ی ی ی	ی ی ی